

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 313/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. J., maloletej A. J. a maloletej P. J., všetci bytom T., právne zastúpených advokátom Mgr. M. B., T., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami Okresného súdu Trenčín č. k. 0 Tp 917/2008-3 z 18. septembra 2008, Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tpo 19/2009-42 z 21. apríla 2009, Okresného súdu Trenčín č. k. 0 Tp 919/2008-3 z 19. septembra 2009, Krajského súdu v Trnave č. k. 3 Tpo 10/2009-46 z 21. mája 2009, Okresného súdu Prievidza č. k. 0 Tp 171/2009-4 z 1. decembra 2009, Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tpo 8/2010-37 z 9. marca 2010, Okresného súdu Prievidza č. k. 0 Tp 169/2009-4 z 23. novembra 2009 a Krajského súdu v Trnave č. k. 3 Tpo 8/2010-32 z 9. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. J., mal. A. J. a mal. P. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2010 doručená sťažnosť JUDr. J. J. (ďalej len „sťažovateľka“), maloletej A. J. a maloletej P. J., všetci bytom T. (spolu ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami Okresného súdu Trenčín č. k. 0 Tp 917/2008-3 z 18. septembra 2008, Krajského súdu v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 5 Tpo 19/2009-42 z 21. apríla 2009, Okresného súdu Trenčín č. k. 0 Tp 919/2008-3 z 19. septembra 2009, krajského súdu č. k. 3 Tpo 10/2009-46 z 21. mája 2009, Okresného súdu Prievidza č. k. 0 Tp 171/2009-4 z 1. decembra 2009, krajského súdu č. k. 6 Tpo 8/2010-37 z 9. marca 2010, Okresného súdu Prievidza č. k. 0 Tp 169/2009-4 z 23. novembra 2009 a krajského súdu č. k. 3 Tpo 8/2010-32 z 9. marca 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že na návrh okresného prokurátora v T. (ďalej len „okresný prokurátor“) bol maloletej A. J. ustanovený opatrovník Úrad sociálnych vecí a rodiny v T., odbor sociálnych vecí, rozhodnutím Okresného súdu Trenčín sp. zn. 0 Tp 917/2008 z 18. septembra 2008 na výkon práv ako poškodenej v trestnej veci vedenej proti podozrivému A. J. Krajský súd v Trnave 21. apríla 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 19/2009 zamietol sťažnosť sťažovateľky proti rozhodnutiu Okresného súdu Trenčín.

Na návrh okresného prokurátora bol Okresným súdom Trenčín rozhodnutím sp. zn. 0 Tp 919/2008 z 19. septembra 2008 ustanovený za opatrovníka maloletej P. J. na výkon jej práv ako poškodenej v trestnej veci vedenej proti podozrivému A. J. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v T., odbor sociálnych vecí. Toto rozhodnutie bolo napadnuté sťažnosťou sťažovateľky, avšak krajský súd v odvolacom konaní 21. mája 2009 vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 10/2009 jej sťažnosť zamietol.

Krajskou prokuratúrou v T. bol podaný návrh na ustanovenie opatrovníka pre maloletú A. J. pre potreby trestného stíhania ako poškodenej osobe. Okresný súd Prievidza rozhodnutím č. k. 0 Tp 171/2009-4 z 1. decembra 2009 rozhodol tak, že za opatrovníčku určil E. Z., pracovníčku Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v P., odbor sociálnych vecí.

Na základe podanej sťažnosti o veci rozhodoval Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tpo 8/2010, ktorý 9. marca 2010 zrušil napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Prievidza.

Na návrh krajského prokurátora v T. bola maloletej P. J. ustanovená za opatrovníčku E. Z., pracovníčka Úradu sociálnych vecí a rodiny v P. rozhodnutím Okresného súdu Prievidza 23. novembra 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 169/2009. Na základe sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu o veci rozhodoval Krajský súd v Trnave, ktorý v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 8/2010 z 9. marca 2010 zrušil napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Prievidza.

Sťažovateľky namietali, že ustanovená opatrovníčka vo veci bola zaujatá, k riešeniu prípadu nepristupovala objektívne, pretože skôr chránila záujmy podozrivého, ako matku detí a samotné maloleté. Podozrivému umožnila nahliadanie do spisov, čím mohol mariť výkon spravodlivosti. Proti podozrivému bolo podané trestné oznámenie, avšak ani po uplynutí dvoch rokov sa vo veci nekoná napriek tomu, že sťažovateľka predložila znalecký posudok svedčiaci o násilnom správaní podozrivého. Zdôraznili, že samotná opatrovníčka namietala svoju zaujatosť, pretože pozná oboch rodičov maloletých detí, k čomu však súdy neprihliadli, a ak sa krajský súd tým zaoberal, tak len vyslovene formálne. Vzhľadom na okolnosti prípadu sú sťažovateľky toho názoru, že opatrovníka pre maloleté deti nie je potrebné ani ustanoviť, keďže zo zákona by ňou mala byť iba ich matka – sťažovateľka, pretože deti jej boli dohodou rodičov a rozhodnutím príslušného súdu zverené do opatery a výchovy. Matka detí v trestnom v konaní vlastne nemôže vykonať žiadny právny úkon, čo je v rozpore so zákonom. Tým prakticky bola pozbavená svojich rodičovských práv, čo môže viesť k faktickému zabráneniu ochraňovania práv detí. Na základe toho sťažovateľky žiadali, aby ústavný súd vydal tento nálež:

„Uznesením Okresného súdu Trenčín č.k. OTP/917/2008-3 zo dňa 18.9.2008, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 5Tpo/19/2009-42 zo dňa 21.4.2009; uznesením Okresného súdu Trenčín č.k. 0Tp/919/2008-3 zo dňa 19.9.2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave 3Tpo 10/2009-46 zo dňa 21.5.2009, Uznesením Okresného súdu Prievidza č.k. OTp 171/2009-4 zo dňa 1.12.2009 v spojení s uznesením

Krajského súdu Trnava č.k. 6Tpo/8/2010-37 zo dňa 9.3.2010 a Uznesením Okresného súdu Prievidza č.k. 169/2009-4 zo dňa 23.11.2009 v spojení s uznesením Krajského súdu Trnava č.k. 3Tpo/8/2010-32 zo dňa 9.3.2010 bolo porušené právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a právo podľa čl. 13 Dohovoru na účinný opravný prostriedok, maloletej A. J., maloletej P. J. a JUDr. J. J., v trestnom konaní vedenom na ORPZ PD pod ČVS: ORP-23/OVK-PD-2009 (pred tým vedené na ORPZ T. pod číslom ČVS: ORP-977/OEK-TN-2008) proti podozrivému JUDr. A. J., za trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby a trestný čin ohrozovanie mravnej výchovy mládeže.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu Trnava č.k. 3Tpo/8/2010-32 zo dňa 9.3.2010 a uznesenie Krajského súdu Trnava č.k. 6Tpo/8/2010-37 zo dňa 9.3.2010, uznesenie Okresného súdu Prievidza č.k. 169/2009-4 zo dňa 23.11.2009, uznesenie Okresného súdu Prievidza č.k. OTp 171/2009-4 zo dňa 1.12.2009, uznesenie Krajského súdu v Trnave 3Tpo 10/2009-46 zo dňa 21.5.2009, uznesenie Krajského súdu v Trnave č.k. 5Tpo/19/2009-42 zo dňa 21.4.2009, uznesenie Okresného súdu Trenčín č.k. OTP/917/2008-3 zo dňa 18.9.2009 a uznesenie Trenčín č.k. OTp/919/2008-3 zo dňa 19.9.2008.

Ústavný súd prikazuje orgánom činným v trestnom konaní, konkrétne Okresnému riaditeľstvu policajného zboru P., na ktorom sa vedie trestné konanie pod ČVS: ORP-23/OVK-PD-2009 a dozorujúcej prokuratúre T., aby akceptovali JUDr. J. J. ako jedinú zákonnú zástupkyňu maloletej A. J. a maloletej P. J. a umožnili jej vykonávať všetky zákonom priznané práva v mene svojich maloletých dcér.

Sťažovateľkám v 1., 2. a 3. rade sa priznáva právo na náhradu trov konania.

alebo alternatívne že:

Uznesením Okresného súdu Trenčín č.k. OTP/917/2008-3 zo dňa 18.9.2009, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 5Tpo/19/2009-42 zo dňa 21.4.2009; uznesením Okresného súdu Trenčín č.k. OTp/919/2008-3 zo dňa 19.9.2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave 3Tpo 10/2009-46 zo dňa 21.5.2009, Uznesením Okresného súdu Prievidza č.k. OTp 171/2009-4 zo dňa 1.12.2009 v spojení s uznesením Krajského súdu Trnava č.k. 6Tpo/8/2010-37 zo dňa 9.3.2010 a Uznesením Okresného súdu

Prievidza č.k. 169/2009-4 zo dňa 23.11.2009 v spojení s uznesením Krajského súdu Trnava č.k. 3Tpo/8/2010-32 zo dňa 9.3.2010 bolo porušené právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a právo podľa čl. 13 Dohovoru na účinný opravný prostriedok, maloletej A. J., maloletej P. J. a JUDr. J. J., v trestnom konaní vedenom na ORPZ PD pod ČVS: ORP-23/OVK-PD-2009 (pred tým vedené na ORPZ T. pod číslom ČVS: ORP-977/OEK-TN-2008) proti podozrivému JUDr. A. J., za trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby a trestný čin ohrozovanie mravnej výchovy mládeže.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu Trnava č.k. 3Tpo/8/2010-32 zo dňa 9.3.2010 a uznesenie Krajského súdu Trnava č.k. 3Tpo/8/2010-37 zo dňa 9.3.2010, uznesenie Okresného súdu Prievidza č.k. 169/2009-4 zo dňa 23.11.2009, uznesenie Okresného súdu Prievidza č.k. OTp 171/2009-4 zo dňa 1.12.2009, uznesenie Krajského súdu v Trnave 3Tpo 10/2009-46 zo dňa 21.5.2009, uznesenie Krajského súdu v Trnave č.k. 5Tpo/19/2009-42 zo dňa 21.4.2009, uznesenie Okresného súdu Trenčín č.k. OTP/917/2008-3 zo dňa 18.9.2009 a uznesenie Trenčín č.k. OTP/919/2008-3 zo dňa 19.9.2008.

Ústavný súd prikazuje dozorujúcej Krajskej prokuratúre T. v konaní pod ČVS: ORP-23/OVK-PD-2009, aby dala návrh na príslušný okresný súd na ustanovenie nového opatrovníka - povereného zástupcu organizácie na pomoc poškodeným.

Sťažovateľkám v 1., 2. a 3. rade sa priznáva právo na náhradu trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrhy, ktoré sú zjavne neopodstatnené.

a) Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky namietajú nezákonnosť a protiústavnosť rozhodnutí Okresného súdu Trenčín č. k. 0 Tp 917/2008-3 z 18. septembra 2008 a č. k. 0 Tp 919/2008-3 z 19. septembra 2008, Okresného súdu Prievidza č. k. 0 Tp 171/2009-4 z 1. decembra 2009 a č. k. 0 Tp 169/2009-4 z 23. novembra 2009 a rozhodnutí Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tpo 19/2009-42 z 21. apríla 2009 a č. k. 3 Tpo 10/2009-46 z 21. mája 2009.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľky už napadli uvedené rozhodnutia súdov na ústavnom súde, kde sa konania viedli pod sp. zn. III. ÚS 73/2010 a IV. ÚS 235/2010. Sťažnosti boli odmietnuté.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľiek v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už po jej predbežnom prerokovaní ako neprípustnú odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde.

b) Sťažovateľky napadli aj rozhodnutia Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tpo 8/2010-32 z 9. marca 2010 a č. k. 3 Tpo 8/2010-37 z 9. marca 2010. Týmito rozhodnutiami boli

zrušené rozhodnutia Okresného súdu Prievidza vo veci ustanovenia opatrovníka pre maloletú P. J. a maloletú A. J.

Sťažnosť proti týmto rozhodnutiam treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený skúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti pri výklade aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Z rozhodnutia krajského súdu č. k. 3 Tpo 8/2010-37 z 9. marca 2010 vyplýva:

„Podľa ustanovenia § 48 ods. 2 Trestného poriadku v prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1 a je

nebezpečenstvo z omeškania, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka. V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodený maloletá osoba, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny orgán alebo poverený zástupca organizácie na pomoc poškodeným.

V danom prípade nebol dôvod na opätovné ustanovenia opatrovníka v trestnej veci, keďže opatrovník bol maloletej P. J. už ustanovený a to vyššie citovaným rozhodnutím Okresného súdu v Trenčíne v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave. V zmysle ustanovenia § 48 ods. 2 Trestného poriadku nie je ani dôvodné ustanovovať konkrétnu osobu – pracovníčku štátneho orgánu. V tejto súvislosti krajský súd tiež poukazuje na to, že o návrhu Krajského prokurátora v T. rozhodol nepríslušný súd.“

Podľa názoru ústavného súdu postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľov nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľky sa so skutkovým hodnotením a následne s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti tohto právneho názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom skutkových omylov a právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekomfortný. Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutia krajského súdu nevykazujú také nedostatky, ktorými by boli porušené ústavné práva sťažovateľiek. Naopak, z rozhodnutí krajského súdu vyplýva, že tieto boli v prospech sťažovateľiek, a tým, že sa vec opätovne dostane na príslušný okresný súd, sťažovateľky budú v ďalšom konaní môcť uplatniť všetky práva, ktorých porušenie namietali v sťažnosti. Ústavný súd však podotýka, že sťažovateľky svoje výhrady proti orgánom štátnej správy, postupu súdov, vyšetrovateľov, ako aj

prokuratúry, musia uplatniť v rámci svojich procesných práv predovšetkým na týchto orgánoch spôsobom určeným zákonom a v lehotách tam ustanovených.

Z uvedených dôvodov v tejto časti ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľiek ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľiek ako celok podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2010